

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Katowicach

LKA.410.027.04.2021

P/21/069

Pan
Andrzej Legeżyński
Prezes Zarządu
PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna
Spółka Akcyjna
ul. Węglowa 5
97-400 Bełchatów

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/21/069 – Wykorzystanie biomasy w produkcji energii

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna Spółka Akcyjna, 97-400 Belchatów, ul. Węglowa 5 ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Andrzej Legeżyński, Prezes Zarządu, od 9 sierpnia 2021 r. ²
Zakres przedmiotowy kontroli	Pozyskiwanie świadectw pochodzenia energii elektrycznej wytworzonej z biomasy.
Okres objęty kontrolą	Lata 2018-2021 (do dnia zakończenia czynności kontrolnych), z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontroler	Waldemar Góra, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/196/2021 z 8 września 2021 r. Michał Kapek, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/227/2021 z 27 września 2021 r.

(akta kontroli str. 1-2)

---

¹ Dalej: Spółka

² Wcześniej, w okresie objętym kontrolą stanowisko Prezesa Spółki zajmowali: Sławomir Zawada – Prezes Zarządu w okresie od 24 grudnia 2015 r. do 24 października 2018 r., Radosław Rasala – p.o. Prezesa Zarządu w okresie od 26 października do 20 grudnia 2018 r., Norbert Grudzień – p.o. Prezesa Zarządu w okresie od 21 grudnia 2018 r. do 28 lutego 2019 r., Robert Ostrowski – Prezes Zarządu w okresie od 1 marca 2019 r. do 25 marca 2020 r., Wioletta Czemieli-Grzybowska – Członek Rady Nadzorczej oddelegowany do pełnienia funkcji Prezesa Zarządu w okresie od 25 marca do 1 kwietnia 2020 r., a następnie Prezes Zarządu w okresie od 1 kwietnia 2020 r. do 30 czerwca 2021 r., Norbert Grudzień – p.o. Prezesa Zarządu w okresie od 30 czerwca do 14 lipca 2021 r., Krzysztof Kuśmierowski – Prezes Zarządu od 14 lipca do 5 sierpnia 2021 r.

³ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200 za zm., dalej: ustawa o NIK

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działania Spółki w zakresie spraw związanych z wykorzystaniem biomasy do produkcji energii elektrycznej, ze szczególnym uwzględnieniem pozyskiwania wsparcia w postaci świadectw pochodzenia w latach 2018-2020.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Powyższą ocenę uzasadniają następujące ustalenia kontroli:

- stosowany w Spółce proces technologiczny, związany w szczególności z wykorzystaniem paliw biomasowych w poszczególnych instalacjach wytwarzania energii elektrycznej, był zgodny z warunkami określonymi w dokumentacji uwierzytelniającej, stanowiącej załącznik do koncesji;
- udział biomasy pochodzenia rolnego (tzw. biomasy agro) w całej ilości zużytej biomasy był zgodny z wymogiem określonym w art. 60a ust. 2 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. *o odnawialnych źródłach energii*⁵ i wynosił minimum 10% - dot. energii elektrycznej wytworzonej w instalacji w 100% wykorzystującej biomasę (BMM). W przypadku energii wytworzonej w instalacji współpalającej (WSB), całość wykorzystanej biomasy stanowiła biomasa agro;
- opracowywane wnioski o wydanie świadectw pochodzenia były kompletne, zawierały wszystkie elementy wymagane w związku z w art. 45 ust. 2 *ustawy o OZE*;
- poddane kontroli wnioski złożone zostały w terminie 45 dni od dnia zakończenia okresu wytworzenia danej ilości energii elektrycznej, za pośrednictwem operatora sieci elektroenergetycznej, tj. zgodnie z przepisem art. 45 ust. 4 *ustawy o OZE*;
- wykazywane w poddanych kontroli wnioskach dane, dotyczące wartości opałowych zużytej biomasy, podawano na podstawie wyników badań sporządzanych przez akredytowane i certyfikowane laboratorium badawcze;
- zawarte w poszczególnych wnioskach informacje, istotne z uwagi na ilość wytwarzanej energii elektrycznej, rejestrowano z zastosowaniem elektronicznego systemu przetwarzania danych, zgodnie z wymogiem określonym w § 11 pkt 1 rozporządzenia Ministra Energii z dnia 7 sierpnia 2018 r. *w sprawie wymagań dotyczących sposobu obliczania, pomiarów i rejestracji ilości energii elektrycznej lub ciepła wytwarzanych w instalacjach odnawialnego źródła energii*⁶;
- dane do przywołanego powyżej systemu wprowadzono na bieżąco, w sposób umożliwiający wgląd do treści dokonywanych zapisów, z zapewnieniem ochrony przechowywanych informacji, z możliwością sporządzania wydruków za każdy dzień, tj. zgodnie z wymogiem określonym w § 11 pkt 1 *rozporządzenia w sprawie rejestracji energii elektrycznej*;
- wnoszone corocznie do budżetu państwa opłaty koncesyjne obliczono i regulowano zgodnie z art. 34 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. *Prawo*

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej

⁵ Dz. U. z 2021 r., poz. 610 ze zm., w dalszej części określana skrótem „ustawa o OZE”

⁶ Dz. U. z 2018 r. poz. 1596, dalej „rozporządzenie w sprawie rejestracji energii elektrycznej”

*energetyczne*⁷, oraz wg zasad wskazanych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2018 r. w sprawie opłaty koncesyjnej⁸.

W odniesieniu do stosowanych w elektrowni Dolna Odra w Nowym Czarnowie procedur w zakresie kontroli jakości biomasy, NIK zwraca uwagę na ryzyko polegające na możliwości wykorzystania w procesie produkcji biomasy, która nie spełnia określonych wymagań jakościowych (możliwość spalania biomasy przed otrzymaniem wyników analizy próbek pobranych w dniu dostawy). Ryzyko takie jednak nie urzeczywistniło się w żadnym z poddanych analizie kontrolnych przypadków.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej⁹ kontrolowanej działalności

1. Pozyskiwanie świadectw pochodzenia energii elektrycznej wytworzonej z biomasy

Opis stanu faktycznego

W okresie objętym kontrolą Spółka prowadziła działalność gospodarczą polegającą m.in. na wytwarzaniu energii elektrycznej z biomasy w trzech elektrowniach: „Dolna Odra”, „Szczecin”¹⁰ oraz „Opole”¹¹.

(akta kontroli str. 4-198)

Prezes Spółki poinformował, że pomimo zakończenia piętnastoletniego okresu wsparcia dla produkcji energii z OZE, proces współspalania biomasy w elektrowni Dolna Odra jest kontynuowany z uwagi na uzyskiwaną redukcję kosztów ponoszonych z tytułu uprawnień do emisji CO₂.

(akta kontroli str. 644-647, 651)

Powyższa działalność wykonywana była na podstawie decyzji¹² Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki¹³, nadającej koncesję nr WEE/10/1249/U/OT-4/1998/WL na wytwarzanie energii elektrycznej w okresie od 15 października 1998 r. do 31 grudnia 2025 r., zgodnie z którą:

1. w elektrowni „Dolna Odra” (zlokalizowanej w miejscowości Nowe Czarnowo, gmina Gryfino, województwo zachodniopomorskie) wykorzystywano instalację OZE z zastosowaniem spalania wielopaliwowego (WSP), stanowiącą jednostkę kogeneracji o łącznej mocy zainstalowanej 1 362,000 MW. Wytwarzana tam energia elektryczna pochodziła ze spalania paliw konwencjonalnych (węgiel kamienny i olej opałowy) oraz ze wspólnego spalania paliw konwencjonalnych i biomasy w sześciu kotłach parowych, zasilających w parę sześć turbozespołów (turbiny parowe upustowo-kondensacyjne);

⁷ Dz. U. z 2021 r., poz. 716 ze zm., w dalszej części określana skrótem „ustawa Prawo energetyczne”.

⁸ Dz. U. z 2018 r., poz. 2277, w dalszej części określane skrótem „rozporządzenie w sprawie opłaty koncesyjnej”, uchylone z dniem 3 listopada 2021 r. Wcześniej obowiązywało Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 5 maja 1998 r. w sprawie wysokości i sposobu pobierania przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki corocznych opłat wnoszonych przez przedsiębiorstwa energetyczne, którym została udzielona koncesja (Dz. U. z 1998 r. Nr 60, poz. 387 ze zm.).

⁹ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹⁰ Od dnia 1 lipca 2021 r. elektrownia Szczecin nie znajduje się już w strukturach PGE GiEK S.A.

¹¹ Gdzie energię elektryczną z biomasy wytwarzano w okresie od maja 2018 do stycznia 2019 r.

¹² Decyzja Prezesa URE z 18 stycznia 2017 r. znak: OLO.4111.191.2016.2017.KK ze zmianami.

¹³ Zwanego dalej „Prezes URE”

2. w elektrowni „Szczecin” (zlokalizowanej w Szczecinie) wykorzystywano instalację OZE spalającą wyłącznie biomasę (BMM), stanowiącą jednostkę kogeneracji o łącznej mocy 68,500 MW. Wytwarzana tam energia elektryczna pochodziła wyłącznie ze spalania biomasy w kotle parowym, zasilającym w parę turbozespół (turbinę parową upustowo-kondensacyjną);
3. w elektrowni „Opole” (zlokalizowanej w miejscowości Brzezie k. Opola) wykorzystywano jednostkę kogeneracji (TPU) o łącznej mocy 1 492,000 MW, przy użyciu dwóch jednostek wytwórczych: nr 1 i nr 2 (w której biomasę podawano odrębną linią technologiczną), stanowiących instalacje OZE spalania wielopaliwowego (WSB), o mocy 1 119,000 MW (nr 1) i 373,000 MW (nr 2), w których energia elektryczna pochodziła ze spalania paliw konwencjonalnych (węгля kamiennego i oleju opałowego) lub ze wspólnego spalania ww. paliw konwencjonalnych i biomasy odpowiednio w trzech i w jednym kotle parowym zasilających w parę odpowiednio trzy, i jeden turbozespół (turbiny parowo upustowo-kondensacyjne).

W ww. elektrowniach biomasę stanowiły: biomasa z produktów, odpadów i pozostałości z produkcji leśnej oraz z przemysłu przetwarzającego jej produkty (drewno liściaste i drewno iglaste oraz mieszanina drewna liściastego i iglastego), biomasa z produktów, odpadów i pozostałości z produkcji rolnej oraz biomasa z produktów, odpadów i pozostałości przemysłu przetwarzającego produkty rolne. Ponadto, w elektrowniach „Szczecin” oraz „Opole” dopuszczono również wykorzystanie biomasy z upraw energetycznych.

(akta kontroli str. 4-19)

Na pytanie dotyczące planów rozszerzenia wykorzystania biomasy w produkcji energii elektrycznej, Prezes podał, że Spółka analizowała możliwość wznowienia współspalania biomasy w elektrowni Rybnik, jednak wysokie koszty ponownego uruchomienia instalacji biomasowej spowodowały dużą niepewność uzyskania dodatniego efektu ekonomicznego w tej jednostce wytwórczej, w związku z czym nie podjęto decyzji o wznowieniu współspalania biomasy w ww. elektrowni.

(akta kontroli str. 651)

Zgodnie z art. 34 ustawy Prawo energetyczne, z tytułu koncesji na wytwarzanie energii elektrycznej Spółka wniosła coroczną opłatę do budżetu państwa, zwaną dalej "opłatą koncesyjną" w następujących kwotach i terminach:

- za 2018 r. opłata koncesyjna w wysokości 1 000 000 zł, ustalona na podstawie przychodu uzyskanego z działalności objętej koncesją osiągniętego w 2017 r. w wysokości 10 368 935 242 zł i zapłacona 30 marca 2018 r.;
- za 2019 r. opłata koncesyjna w wysokości 2 500 000 zł ustalona na podstawie przychodu uzyskanego z działalności objętej koncesją osiągniętego w 2018 r. w wysokości 11 789 441 827 zł i zapłacona 12 kwietnia 2019 r.;
- za 2020 r. opłata koncesyjna w wysokości 2 500 000 zł ustalona na podstawie przychodu uzyskanego z działalności objętej koncesją osiągniętego w 2019 r. w wysokości 10 508 777 055 PLN i zapłacona 15 kwietnia 2020 r.;
- za 2021 r. opłata koncesyjna w wysokości 2 500 000 zł ustalona na podstawie przychodu uzyskanego z działalności objętej koncesją

osiągniętego w 2020 r. w wysokości 12 752 799 413 zł i zapłacona 15 kwietnia 2021 r.

Wysokość ww. opłat została ustalona na formularzu określonym w załączniku nr 1 do rozporządzenia w sprawie opłaty koncesyjnej i wniesiona na rachunek bankowy URE w terminach określonych w § 4 powołanego rozporządzenia.

(akta kontroli str. 333-334, 341-357)

W okresie objętym kontrolą nie wystąpił przypadek nieuregulowania opłaty koncesyjnej, ani wyliczenia jej w zaniżonej bądź zawyżonej wysokości.

Prezes Spółki poinformował, że Prezes URE nie zwracał się do Spółki w żadnych sprawach dotyczących prawidłowości ustalenia i terminowości dokonywania opłat koncesyjnych.

(akta kontroli str. 327)

W latach 2018-2020 Spółka wytworzyła energię elektryczną w łącznej ilości 158 791 472,5 MWh, w tym 1 024 619,7 MWh z biomasy (co stanowi 0,6%), której zużyto na ten cel łącznie 1 328 872 Mg.

Pomimo tego, że łączna wielkość produkcji w kolejnych latach ulegała stopniowemu zmniejszeniu - z 58 957 769,6 MWh w 2018 r., poprzez 47 892 912,8 MWh w 2019 r., do 51 940 790,1 MWh w roku 2020 – udział energii elektrycznej wytworzonej z biomasy (tzw. „zielonej energii”) zwiększał się odpowiednio z 320 750,20 MWh (co stanowiło 0,5% łącznej ilości wyprodukowanej energii), poprzez 337 051,90 MWh (0,7%), do 366 817,60 MWh (0,7%).

Zdecydowana większość wytworzonej „zielonej energii”, tj. 812 566,30 MWh (co stanowi 79,3% wyprodukowanej w latach 2018-2020 energii z biomasy) powstała w instalacji w 100% zasilanej biomasą (BMM). Pozostała część – 212 053,40 MWh (tj. 20,7%) – w instalacji współpalającej paliwa biomasowe z węglem kamiennym (WSB). Wielkość produkcji w pierwszej z ww. instalacji (BMM) zwiększała się¹⁴, natomiast w drugiej (WSB) zmniejszała¹⁵.

W latach 2010-2017 ilość łącznie wyprodukowanej energii elektrycznej wyniosła 468 826 040 MWh, z czego 7 882 164 MWh (tj. 1,7%) wytworzono z biomasy. Najwięcej energii z biomasy wytworzono w roku 2015 – 504 997 MWh (co stanowiło 0,9% łącznie wyprodukowanej w tym roku energii).

Jak wykazała kontrola, pomimo stopniowego zwiększania ilości energii elektrycznej produkowanej z biomasy w latach 2018-2020, w żadnym z ww. lat Spółka nie osiągnęła poziomu z 2015 r.

(akta kontroli str. 320-324)

Prezes Spółki wyjaśnił, że spadek ilości energii elektrycznej wytworzonej z biomasy w WSB wynikał głównie z zaniechania współpalania biomasy w Elektrowni Opole z końcem 2018 r. oraz zakończenia produkcji energii wytwarzanej w instalacji współpalającej w Elektrowni Dolna Odra w 2020 r. Jako przyczyny stopniowego zmniejszania zużycia biomasy do produkcji energii elektrycznej z OZE, Prezes wymienił takie czynniki jak: spadek cen praw majątkowych (będących instrumentem wsparcia energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych) na Towarowej Giełdzie Energii, wzrost cen biomasy, wprowadzenie od 1 stycznia 2016 r. współczynnika korekcyjnego 0,5 dla współpalania¹⁶, wymóg dochowania udziału biomasy „agro”

¹⁴ Z 183 763,0 MWh w 2018 r., poprzez 296 363,0 MWh w 2019 r. do 332 440,3 MWh w roku 2020.

¹⁵ Z 136 987,2 MWh w 2018 r., poprzez 40 688,9 MWh w 2019 r. do 34 377,3 MWh w roku 2020.

¹⁶ Przy zastosowaniu przedmiotowego współczynnika, świadectwami pochodzenia zostanie objęta tylko połowa wytworzonej w procesie współpalania i zaliczonej do OZE energii elektrycznej.

w całym strumieniu zużytej biomasy, który był problematyczny ze względu na powierzchnie ogrzewalne kotłów, zakończenie piętnastoletniego okresu wsparcia (we wrześniu 2020 roku) dla produkcji energii OZE ze współspalania biomasy w poszczególnych jednostkach wytwórczych.

(akta kontroli str. 320, 323-324, 639-640, 651, 757-765, 768-770)

Świadectwa pochodzenia (tzw. „zielone certyfikaty”) Spółka pozyskała dla łącznie 925 670,8 MWh energii elektrycznej wytworzonej w latach 2018-2020 r., na co złożyły się:

- 812 566,3 MWh energii elektrycznej wytworzonej z biomasy w instalacji dedykowanej (BMM), co stanowi 100% wyprodukowanej tam energii;
- 113 104,60 MWh energii elektrycznej wytworzonej w instalacji współpalającej (WSB), co stanowi 50% wyprodukowanej tam tzw. „zielonej energii”, tj. zgodnie z warunkiem określonym w art. 194 ustawy OZE, wg którego dla energii elektrycznej wytworzonej w WSB przysługuje świadectwo pochodzenia skorygowane współczynnikiem 0,5.

Ilość energii elektrycznej nieobjętej systemem wsparcia wyniosła 98 948,9 MWh i stanowiła 46,7% energii wytworzonej w WSB.

(akta kontroli str. 320)

Wytworzona przez Spółkę energia elektryczna z biomasy, nie była objęta pozostałymi formami wsparcia, o których mowa w art. 69a ustawy o OZE. Jak poinformował Prezes Zarządu, Spółka nie planuje przystąpić do aukcyjnego systemu wsparcia w zakresie energii elektrycznej wytwarzanej z biomasy, ponieważ w chwili obecnej Spółka nie posiada w swoich strukturach dedykowanych instalacji biomasowych, dla których przewidziany został system aukcyjny.

(akta kontroli str. 328, 332)

Ponadto, Prezes Spółki wyjaśnił, że wsparcie, które pozyskano w ramach świadectw pochodzenia, miało wpływ na decyzje w sprawie wolumenu produkcji energii elektrycznej z biomasy. Prezes poinformował, że „(...) najważniejszym czynnikiem przy produkcji energii elektrycznej z OZE z wykorzystaniem biomasy jest wsparcie w postaci Świadectw Pochodzenia. To przychody ze sprzedaży Świadectw Pochodzenia pokrywają w pełni dużo wyższe koszty paliwa biomasowego, w stosunku do paliwa podstawowego – węgla kamiennego lub węgla brunatnego, a także pozwalają na uzyskanie dodatkowych przychodów ponad pokrycie wspomnianych kosztów paliwa biomasowego. W związku z powyższym, im wyższa jest wartość Praw Majątkowych na Towarowej Giełdzie Energii, wynikających ze Świadectw Pochodzenia, tym wyższe są wolumeny produkcji energii elektrycznej z biomasy, której wykorzystuje się więcej lub spala w większej ilości jednostek wytwórczych wraz ze wzrostem notowań PM.”

(akta kontroli str. 328, 638-639)

Na pytanie, czy Spółka planuje zwiększenie wykorzystania biomasy w produkcji energii, Prezes Spółki podał: „Na chwilę obecną w Spółce nie jest planowane zwiększenie produkcji energii OZE z wykorzystaniem biomasy. Główną przyczyną takiego stanu rzeczy jest zakończenie 15-sto letniego okresu wsparcia w jakim można pozyskiwać Świadectwa Pochodzenia, co uzasadnia prowadzenie spalania biomasy przy znacznie wyższych cenach tego paliwa niż węgiel kamienny lub węgiel brunatny. Obecnie współspalanie biomasy jest prowadzone jedynie w PGE GiEK S.A. Oddział Elektrownia Dolna Odra, gdzie proces ten jest prowadzony mimo zakończenia okresu wsparcia jak wyżej, ale jest uzasadniony

redukcją kosztów z tytułu uprawnień do emisji CO₂. W bieżącym roku na podstawie analogicznej przesłanki jak w Oddziale Elektrownia Dolna Odra analizowano możliwość wznowienia współspalania biomasy w PGE GiEK S.A. Oddział Elektrownia Rybnik, jednakże wysokie koszty uruchomienia instalacji (po wieloletnim postoju) sprawiły, iż współspalanie biomasy w tej jednostce wytwórczej nie daje pewności uzyskania marży dodatniej – zmienne ceny biomasy i uprawnień do emisji CO₂”.

(akta kontroli str. 334)

W okresie objętym kontrolą Spółka złożyła 55 wniosków o wydanie świadectw pochodzenia dla energii wytworzonej z biomasy w latach 2018-2020, z czego 18 dotyczyło energii wytworzonej w BMM, a 37 energii wytworzonej w WSB.

Czas oczekiwania na wydanie świadectw¹⁷ pochodzenia wynosił:

- w przypadku 18 wniosków dotyczących energii wytworzonej w BMM - od 29 do 328 dni, przy czym w trzech przypadkach był to czas krótszy niż 45 dni (od 29 do 42), a w pozostałych 15 dłuższy – od 49 do 328 dni;
- w przypadku 37 wniosków dotyczących energii wytworzonej w WSB - od 34 do 211 dni, przy czym w siedmiu przypadkach był to czas krótszy niż 45 dni (od 34 do 45), w pozostałych 30 dłuższy – od 46 do 211 dni.

(akta kontroli str. 321-322)

Prezes Spółki wyjaśnił, że wydłużone terminy oczekiwania na wydanie świadectw pochodzenia nie miały wpływu na działalność Spółki.

(akta kontroli str. 645)

Sposób wyznaczania ilości energii zaliczanej do energii wytwarzanej w OZE, został w Spółce określony w instrukcji¹⁸, w której podano (odrębnie dla elektrowni Dolna Odra oraz elektrowni Szczecin) m.in.: sposób wyznaczania i częstotliwość obliczania ilości energii zaliczanej do energii wytwarzanej w OZE, zasady prowadzenia dokumentacji pomiarowej i analitycznej oraz ewidencji zużycia paliw i wielkości produkcji nośników energii, sposób obliczania wskaźnika jednostkowego zużycia energii chemicznej paliwa na produkcję energii elektrycznej, zasady składania wniosku o wydanie świadectw pochodzenia oraz archiwizacji danych.

(akta kontroli str. 335-339, 588-620, 621-635, 819-822)

Proces rejestrowania i ewidencji danych pomiarowych dotyczących ilości wytworzonej energii elektrycznej (w tym z biomasy) a także związanych z tym mas zużywanych paliw stałych, odbywał się zgodnie z wymogiem określonym w §11 ust. 1 i 2 rozporządzenia w sprawie wymagań dotyczących sposobu obliczania, pomiarów i rejestracji energii elektrycznej, tj. przy użyciu elektronicznego systemu baz danych przetwarzanych m.in. przez programy *VISUAL TER400 FIREBIRD V 29.30.11/3* oraz *Converge 3.9.1* firmy Landis+Gyr Sp. z o.o.

(akta kontroli str. 773-776)

Przywołany powyżej elektroniczny system przetwarzania danych prowadzono w sposób chronologiczny, umożliwiający wgląd do treści dokonywanych zapisów oraz ochronę przechowywanych danych. System posiadał również określone funkcjonalności, pozwalające m.in. na sporządzanie wydruków na każdy dzień,

¹⁷ Licząc od daty złożenia wniosku do Operatora sieci elektroenergetycznej, za pośrednictwem którego składano wnioski do URE do dnia wydania świadectw. Spółka nie posiadała wiedzy, kiedy Operator przekazywał wniosek do URE, jak również, kiedy URE otrzymało dany wniosek.

¹⁸ Instrukcja P/TE-001 zatwierdzona 12 stycznia 2015 r.

co odpowiadało wymogom określonym w §11 ust. 4 przywołanego powyżej rozporządzenia.

Do archiwizacji danych z wag zainstalowanych na biomasowych przenośnikach taśmowych służył, zainstalowany na nastawni nawęglania, terminal z oprogramowaniem *VISUAL TER400 FIREBIRD V*. Dane z terminala wagowego przesyłane były do tego systemu jako stany liczydeł wag taśmociągowych. System umożliwiał m.in. przetwarzanie tych danych, generowanie raportów wg zadanych znaczników czasowych w wielkościach masowych (ilość zużytej biomasy), jednak bez stanów liczników, które gromadzono w Dziennikach Operacyjnych oraz w codziennych raportach nawęglania. System zapewniał chronologiczne raportowanie obejmujące okres oraz wielkość zważonej masy w wyznaczonym okresie oraz wydruki zużytej biomasy za każdy dzień.

(akta kontroli str. 777-781, 782, 785-787, 788-790)

W odniesieniu do pozostałych paliw stałych, rejestracja danych pomiarowych odbywała się poprzez automatyczny zapis w ustrukturyzowanych elektronicznych bazach stanu liczydeł poszczególnych wag opisanych w dokumentacji uwierzytelniającej. Rejestracja odbywała się w sposób ciągły, a oprogramowanie *TER400* umożliwiało bieżące zarządzanie poszczególnymi danymi, ich prezentację oraz wydruk zarejestrowanych wyników. W zakresie rejestracji danych odnoszących się do produkcji energii elektrycznej, dane o stanie poszczególnych liczydeł (odrębnie dla każdego generatora) zapisywane były w elektronicznych bazach danych, a zarządzanie czynnościami związanymi z ich prezentacją, wydrukiem i raportowaniem odbywało się w programie *Converge 3.9*.

(akta kontroli str. 773, 774-776, 779-781, 783-784)

Stosowane przez Spółkę procedury obliczania oraz dokonywania pomiarów ilości energii elektrycznej wytworzonej z biomasy, były zgodne z wymogiem określonym w art. 45 ust. 6 pkt 1 ustawy o OZE, tj. ilość energii elektrycznej wytworzonej z OZE była określana na podstawie wskazań urządzeń pomiarowo-rozliczeniowych na zaciskach generatora.

Spółka opracowała instrukcję określającą zasady zabezpieczenia, obsługi oraz rozliczeń dostaw biomasy na potrzeby produkcji energii elektrycznej i ciepła¹⁹, w której określono m.in. sposób planowania i zakupu biomasy, a także zasady rozliczania transakcji zakupu biomasy oraz dokumentowanie pochodzenia tej biomasy i sposób gromadzenia, raportowania i archiwizacji danych handlowych.

Ponadto, sposób rozliczania dostaw, zużycia oraz inwentaryzacji paliw produkcyjnych został określony w „Instrukcji rozliczania dostaw i zużycia paliw”²⁰, w której scharakteryzowano m.in. sposób postępowania przy dostawach paliw (osobno dla węgla kamiennego, biomasy i paliw płynnych), przy poborze próbek tych paliw, a także dokumenty związane z ewidencją ilości paliw oraz sposób dokonywania inwentaryzacji ich zapasów.

(akta kontroli str. 562-620, 791-801)

W trakcie oględzin przeprowadzonych 30 września 2021 r. stwierdzono, że proces rozładunku, przygotowania, magazynowania i dostarczania biomasy do spalania był zgodny z warunkami określonymi w dokumentacji uwierzytelniającej, stanowiącej załącznik do koncesji oraz z obowiązującą w Spółce „Instrukcją rozliczania dostaw i zużycia paliw”.

¹⁹ Instrukcja INST 00010/E zatwierdzona 20 lutego 2018 r. zmieniona instrukcją INST 00010/F, zatwierdzoną 11 października 2019 r.

²⁰ Instrukcja P/ZEDO-025 zatwierdzona 25 października 2017 r.

Niemniej jednak, stosowany w Spółce proces technologiczny nie wykluczał ryzyka użycia w procesie produkcji biomasy nieprzebadanej. Działo się tak, ponieważ otrzymane z poszczególnych próbek (pobieranych zarówno przy rozładunku dostaw, jak i na etapie produkcji) wyniki badań zwykle były dostępne dopiero po kilku dniach od dat ich poboru, czyli w efekcie już po dacie faktycznego rozładunku i zmagazynowania i/lub spalania danej partii biomasy w kotle.

(akta kontroli str. 199-257, 588-620, 652-657)

Wiceprezes Zarządu Spółki wyjaśnił, że „Kontrola jakości dostarczonej biomasy odbywa się już podczas rozładunku – oględziny, badanie zawartości frakcji drobnej i zawartości wilgoci - w tym miejscu procesu występuje główny ciężar ewentualnej odmowy przyjęcia biomasy niespełniającej wymogów jakościowych - np. niedozwolone zanieczyszczenia. Obsługa ma obowiązek obserwować cały proces rozładunku biomasy. W przypadku otrzymania wyników laboratoryjnych dostarczonej biomasy, których parametry wykraczają poza wartości określone w umowach z dostawcami, jest to przesłanka do naliczania bonifikat za przekroczone wartości parametrów określonych w umowach.” Poinformował również, że „Mając na względzie rosnące koszty uprawnień do emisji CO₂ oraz utrzymującą się wyższą rentowność współspalania niż spalania samego węgla rekomendowano przystąpienie PGE GiEK S.A. Oddział Elektrownia Dolna Odra do systemu certyfikacji KZR²¹, gdyż w świetle obowiązujących przepisów od dnia 01 stycznia 2022 r. biomasa wykorzystywana do spalania musi spełniać kryteria zrównoważonego rozwoju i ograniczania emisji gazów cieplarnianych określone w art. 29 ust. 2-7 i ust. 10 dyrektywy (UE) 2018/2001., zgodnie z art. 30 i art. 31 ust. 1 tej dyrektywy.”

(akta kontroli str. 802-803)

Zagadnienia związane ze sporządzaniem wniosków o wydanie świadectw pochodzenia zostały przypisane sześciu pracownikom Wydziału Gospodarki Energetycznej i Ochrony Środowiska, Sekcji Sprzedaży Energii Elektrycznej, Ciepła i Praw Majątkowych oraz Sekcji Kontroli Eksploatacji Spółki, wchodzących w skład pionu Dyrektora Technicznego Spółki. Z kolei odpowiedzialność w zakresie zakupu, dostaw, obsługi i rozliczeń biomasy, została powierzona Wydziałowi Rozliczeń i Wydziałowi Surowców Spółki.

(akta kontroli str. 335-339, 360-561)

W latach 2018-2021 (do dnia zakończenia niniejszej kontroli NIK) Prezes URE nie nakładał na Spółkę żadnych kar (w tym również wymienionych w art. 168 pkt 5, 11a i 17 ustawy o OZE), a dotyczących w szczególności: naruszenia obowiązków wytwórcy w zakresie jego działalności związanej z uzyskiwaniem świadectw pochodzenia, w tym za przedłożenie Prezesowi URE wniosku o wydanie świadectwa pochodzenia zawierającego dane, informacje lub oświadczenia niezgodne ze stanem faktycznym; odmowy wglądu lub nieprzedstawienia Prezesowi URE dokumentów lub informacji, o których mowa w art. 70 pkt 1 lub 2 w zw. z art. 44 lub 45 ww. ustawy²²; utrudniania przeprowadzania kontroli wykonywanych przez Prezesa URE (art. 168 pkt 17).

(akta kontroli str. 328-329, 658-663)

²¹ Dotyczy systemu certyfikacji zgodności z kryteriami zrównoważonego rozwoju – KZR.

²² Stosownie do art. 70 pkt 1 i 2 ustawy o OZE, Prezes URE ma prawo: 1) wglądu do dokumentów, 2) żądania przedstawienia dokumentów lub informacji mających znaczenie dla oceny wykonania obowiązków, o których mowa we wskazanych w art. 70 pkt 2 przepisach, w tym m.in. w art. 44 i art. 45 tej ustawy - z zachowaniem przepisów o ochronie informacji niejawnych i innych informacji prawnie chronionych.

W okresie objętym kontrolą Spółka złożyła 55 wniosków o wydanie świadectw pochodzenia dla energii wytworzonej z biomasy w latach 2018-2020, z czego 18 wniosków dotyczyło energii wytworzonej w BMM, a 37 energii wytworzonej w WSB.

(akta kontroli str. 321-322, 644)

W przypadku wniosku o objęcie świadectwami pochodzenia energii elektrycznej wytworzonej w okresie od 1 do 30 listopada 2019 r. (WSB), ilość wytworzonej tzw. „zielonej energii” została zakwestionowana przez operatora, za pośrednictwem którego Spółka składała wnioski do URE. W związku z powyższym, dnia 13 stycznia 2020 r. Spółka przesłała korektę.

(akta kontroli str. 1049-1061)

Jak wyjaśnił Wiceprezes Zarządu, dotyczyło to energii wytworzonej w listopadzie 2019 r. przez generator 5 w czasie niesprawności układu pomiarowo – rozliczeniowego, która miała miejsce w okresie od 17 do 18 listopada 2019 r. w godz. od 22.00 do godz. 10.00. Zaznaczył przy tym, że „(...) Korektę wniosku z dnia 7 lutego 2020 r. przygotowano po wyjaśnieniach i uzgodnieniach z Operatorem, w wyniku których Operator potwierdził ostatecznie całość wykazanej produkcji energii elektrycznej.”

(akta kontroli str. 802-803)

Spośród 55 wniosków o wydanie świadectw pochodzenia dla energii wytworzonej z biomasy w latach 2018-2020, wszystkie zostały złożone Operatorowi systemu elektroenergetycznego w terminie do 45 dni od daty zakończenia okresu wytworzenia danej ilości energii elektrycznej, tj. zgodnie z art. 45 ust. 4 ustawy o OZE.

Spółka nie opracowała odrębnych procedur przekazywania wniosków do Operatora, ponieważ – jak wyjaśnił Prezes Spółki – działania w tym zakresie, zarówno Spółki, jak i operatora, wynikały wprost z ustawy o OZE.

(akta kontroli str. 321-322, 644)

Analizę prawidłowości podjętych czynności związanych z pozyskiwaniem świadectw pochodzenia przeprowadzono na podstawie wybranej grupy 17 wniosków²³ (w tym 4 BMM i 13 WSB) dotyczących energii elektrycznej wytworzonej z biomasy w dwóch elektrowniach: Szczecin²⁴ - w okresach od 1 stycznia do 31 grudnia 2018 r., od 1 stycznia do 31 sierpnia 2019 r., od 1 września do 31 grudnia 2019 r. oraz od 1 stycznia do 31 października 2020 r.), a także Dolna Odra w Nowym Czarnowie – styczeń, luty, lipiec, sierpień, październik i listopad 2018 r., styczeń, luty i listopad 2019 r. oraz marzec, czerwiec, lipiec i wrzesień 2020 r.

W przypadku wszystkich wniosków dotyczących energii wytworzonej w instalacji dedykowanej (BMM), w 100% opalanej biomasą (dot. wyłącznie elektrowni Szczecin) ustalono, że:

- były kompletne, tj. zawierały wszystkie elementy określone w art. 45 ust. 2 ustawy o OZE;

²³ z 55 złożonych w latach 2018-2020

²⁴ W związku z faktem, że elektrownia Szczecin od dnia 1 lipca 2021 r. nie znajduje się w strukturach PGE GiEK SA, przeprowadzona analiza została ograniczona do kontroli dokumentów znajdujących się w posiadaniu PGE GiEK SA (bez przeprowadzenia oględzin systemów rejestracji i ewidencji danych gromadzonych bezpośrednio u wytwórcy).

- dostarczona do elektrowni w poszczególnych okresach biomasa, którą wykazywano w załącznikach nr 1 była zgodna z dopuszczoną do stosowania zgodnie z warunkami koncesji;
- do żadnego z poddanych kontroli wniosków nie dołączono informacji wskazujących na zużycie biomasy zanieczyszczonej;
- masy zużytej biomasy (zarówno leśnej jak i agro) wykazane w załącznikach nr 2 za każdy okres produkcji energii²⁵, były zgodne z wykazanymi podsumowaniami zawartymi w załącznikach nr 3²⁶;
- udział biomasy agro w całej ilości zużytej biomasy był zgodny z wymogiem określonym w art. 60a ust. 2 ustawy o OZE, i wynosił we wszystkich przypadkach minimum 10%;
- dołączona do poszczególnych wniosków dokumentacja nie zawierała wezwań URE do uzupełnienia braków lub wyjaśnienia jakichkolwiek zapisów, które były zawarte we wnioskach i/lub dołączonych do nich załącznikach.

(akta kontroli str. 826-989)

Ponadto w poddanej kontroli dokumentacji, wytworzonej w związku z ubieganiem się o wydanie świadectw pochodzenia, stwierdzono że:

a) w przypadku wniosku za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2018 r.:

- ilość energii elektrycznej objętej wnioskiem była zgodna z ilością energii zmierzonej w odpowiednich miesiącach na licznikach energii elektrycznej i wykazanej w dołączonej do wniosku dokumentacji uzupełniającej zawartej w zał. nr 4²⁷;
- dołączone oświadczenie było częściowo niezgodne ze stanem rzeczywistym w zakresie określonym w pkt. 1a tiret drugie i trzecie oraz w pkt. 1c. Wytwórca oświadczył bowiem, że zakazy spalania drewna innego niż drewno energetyczne oraz zbóż pełnowartościowych, a także paliw kopalnych lub paliw powstałych z ich przetwarzania - nie dotyczą użytkowanej w elektrowni Szczecin instalacji OZE (BMM), co było niezgodne ze stanem rzeczywistym;
- pomimo przedłożenia oświadczenia niezgodnego ze stanem rzeczywistym, wytwórca nie był pisemnie wzywany przez Prezesa URE do złożenia stosownych wyjaśnień, nie przedłożył również korekty do uprzednio złożonego wniosku i w dniu 22 maja 2019 r. otrzymał świadectwo pochodzenia dla całości wnioskowanej energii;

(akta kontroli str. 826-860)

b) w przypadku wniosku za okres od 1 stycznia do 31 sierpnia 2019 r.:

- ilość energii, o której objęcie świadectwami wnioskowano, była mniejsza niż zmierzona na licznikach energii elektrycznej wykazanej wg zał. nr 4. Wnioskowaną kwotę wyliczono „matematycznie” poprzez odjęcie od łącznej sumy ilości wyprodukowanej energii elektrycznej (178 041,390 MWh), ilości

²⁵ Ewidencja parametrów ilościowych i jakościowych biomasy zużytej do wytworzenia energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych.

²⁶ Karta danych pomiarowych do wyznaczenia ilości energii elektrycznej zaliczanej do wytworzonej z odnawialnych źródeł energii.

²⁷ Protokół odczytu stanów liczników wytworzonej energii elektrycznej brutto.

energii wytworzonej z zakwestionowanej biomasy²⁸ (3 855,115 MWh). W efekcie do wniosku wpisano 174 186,275 MWh, tj. mniej niż faktycznie wyprodukowano;

- dołączone oświadczenie było częściowo niezgodne ze stanem rzeczywistym w zakresie określonym w pkt. 1a tiret drugie i trzecie oraz w pkt. 1c. Wytwórca oświadczył bowiem, że zakazy spalania drewna innego niż drewno energetyczne oraz zbóż pełnowartościowych, a także paliw kopalnych lub paliw powstałych z ich przetwarzania - nie dotyczą użytkowanej w elektrowni Szczecin instalacji OZE (BMM), co było niezgodne ze stanem rzeczywistym;
- w dniu 20 sierpnia 2020 r., tj. po upływie 316 dni od daty wysłania wniosku pierwotnego²⁹, pomimo braku pisemnego wezwania przez Prezesa URE do złożenia stosownych wyjaśnień, złożona została korekta, w której zmieniono treść oświadczenia w zakresie określonym w pkt. 1a tiret drugie i trzecie oraz w pkt. 1c na zgodny ze stanem rzeczywistym oraz zwiększono ilość energii przeznaczanej do objęcia świadectwami pochodzenia – ze 174 186,275 MWh do 178 041,390 MWh, co wynikało z ilości zmierzonej na licznikach;

(akta kontroli str. 861-887)

c) w przypadku wniosku za okres od 1 września do 31 grudnia 2019 r.:

- ilość energii, o której objęcie świadectwami wnioskowano była mniejsza niż zmierzona na licznikach energii elektrycznej wykazanej wg zał. nr 4. Wnioskowaną kwotę wyliczono „matematycznie”, poprzez odjęcie od łącznej sumy ilości wyprodukowanej energii elektrycznej (118 220,970 MWh), ilości energii wytworzonej z zakwestionowanej biomasy³⁰ (0,106 MWh). W efekcie do wniosku wpisano 118 220,864 MWh, tj. mniej niż faktycznie wyprodukowano;
- w dniu 6 listopada 2020 r., tj. po upływie 269 dni od daty wysłania wniosku pierwotnego³¹, pomimo braku pisemnego wezwania Prezesa URE do złożenia stosownych wyjaśnień, złożona została korekta, w której zwiększono ilość energii przeznaczanej do objęcia świadectwami pochodzenia – ze 118 220,864 MWh do 118 220,970 MWh;

(akta kontroli str. 888-907)

d) w przypadku wniosków, które dotyczyły energii elektrycznej wytworzonej w okresie od 1 stycznia do 31 października 2020 r.:

- ilość energii elektrycznej, którą wykazano w poszczególnych wnioskach była zgodna z ilością energii zmierzonej w odpowiednich miesiącach na licznikach energii elektrycznej w zał. nr 4;
- pierwotnie złożono sześć wniosków obejmujących miesięczne okresy wytwarzania energii elektrycznej (od stycznia do czerwca), jeden obejmujący cztery miesiące (od lipca do października) oraz jedną korektę

²⁸ Wytwórca zakwestionował 5 210,520 Mg dostarczonej biomasy agro, jako zrębki nie pochodzące z upraw energetycznych.

²⁹ Wyliczono na podstawie dat pism przewodnich: do wniosku – 9 października 2019 r. oraz korekty – 20 sierpnia 2020 r.

³⁰ Wytwórca zakwestionował 0,160 Mg biomasy agro, z powodu niezgodności jakości biomasy z zapisami umowy.

³¹ Wyliczono na podstawie dat pism przewodnich: do wniosku – 11 lutego 2020 r. oraz korekty – 6 listopada 2020 r.

dotyczącą energii elektrycznej wykazanej pierwotnie w siedmiu ww. wnioskach;

- przywołana powyżej korekta wysłana została do URE 16 grudnia 2020 r., tj. po upływie: 281 dni od daty wysłania wniosku za styczeń 2020 r., 253 dni od daty wysłania wniosku za luty 2020 r., 225 dni od daty wysłania wniosku za marzec 2020 r., 191 dni od daty wysłania wniosku za kwiecień 2020 r., 163 dni od daty wysłania wniosku za maj 2020 r., 131 dni od daty wysłania wniosku za czerwiec 2020 r. oraz 7 dni od daty wysłania ostatniego wniosku za okres od 1 lipca do 31 października 2020 r.³²;
- korekta nie zawierała żadnych zmian w stosunku do danych wykazanych w pierwotnie złożonych wnioskach, stanowiła jedynie zbiorcze zestawienie danych dotyczących przedmiotowych okresów. Wszystkie załączniki, które zostały złożone do tej korekty były takie same jak złożone uprzednio przy wcześniejszych wnioskach;

(akta kontroli str. 908-989)

Tłumacząc przyczyny dołączenia do dwóch wniosków o wydanie świadectw pochodzenia oświadczeń częściowo niezgodnych ze stanem rzeczywistym (dot. wniosków za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2018 r. oraz za okres od 1 stycznia do 31 sierpnia 2019 r.) Prezes Zarządu wyjaśnił, że „(...) wynikało to z oczywistego błędu pisarskiego i zostało usunięte w późniejszych wnioskach.”

Odnosnie do wnioskowania o objęcie świadectwami pochodzenia mniejszej ilości energii elektrycznej niż faktycznie wyprodukowano (dot. wniosków za okres od 1 stycznia do 31 sierpnia 2019 r. oraz za okres od 1 września do 31 grudnia 2019 r.), Prezes wytłumaczył, że wynikało to z przeprowadzonego audytu i badań ICHPW, w wyniku których zaistniało uzasadnione podejrzenie, że biomasa nie była zgodna z umową, tj. nie była w całości biomasą agro (w przypadku wniosków za okres od 1 stycznia do 31 sierpnia 2019 r.) oraz było związane z wyłączeniem 160 kg biomasy agro z wniosku OZE (w przypadku wniosków za okres od 1 września do 31 grudnia 2019 r.).

Natomiast w sprawach dotyczących złożenia trzech korekt do wniosków, pomimo braku pisemnych wezwań do złożenia stosownych wyjaśnień, Prezes Spółki podał, że wynikało to z ustaleń poczynionych z URE, w wyniku których zalecono m.in. połączenie odrębnych, miesięcznych wniosków w jeden łączny wniosek, celem szybszego pozyskania świadectw pochodzenia, korekty ilości niezaliczonych pierwotnie wolumenów biomasy oraz uwzględnienia zakwestionowanej pierwotnie biomasy.

(akta kontroli str. 770-772)

W przypadku wniosków dotyczących energii wytworzonej w instalacji współspalania (WSB) w elektrowni Dolna Odra, w wyniku przeprowadzonych czynności ustalono, że:

- wnioski były kompletne, tj. zawierały wszystkie elementy określone w art. 45 ust. 2 ustawy o OZE;
- dostarczona do elektrowni w poszczególnych okresach biomasa, którą wykazywano w załącznikach nr 1 (wytłoczyny z orzecha masłosza) była zgodna z dopuszczoną do stosowania zgodnie z warunkami koncesji;

---

³² Podane w tym akapicie dane wyliczono na podstawie dat pism przewodnich dołączonych do poszczególnych wniosków oraz korekt.

- do żadnego z poddanych kontroli wniosków nie dołączono informacji wskazujących na zużycie biomasy zanieczyszczonej;
- wykazaną w załącznikach nr 2 za każdy okres produkcji energii³³ ilości zużytej biomasy określano na podstawie dobowych raportów ważenia / zużycia paliw i były one zgodne z wykazanymi podsumowaniami zawartymi w załącznikach nr 3³⁴;
- wykazane w ww. załącznikach wartości opałowe zużytej biomasy podawano na podstawie sprawozdań z badań próbek pobieranych w poszczególnych dniach spalania, z pracujących przenośników taśmowych. Badania były przeprowadzane przez posiadający wymagane certyfikaty i uprawnienia Wydział Laboratoriów, wchodzący w skład pionu Dyrektora Technicznego spółki PGE GiEK S.A.;
- w okresie objętym kontroli zużyta została wyłącznie biomasa agro (100%);
- dołączona do poszczególnych wniosków dokumentacja, nie zawierała korespondencji z URE;
- wszystkie oświadczenia, które dołączono do poszczególnych wniosków wypełnione były zgodnie z treścią załączników i potwierdzały, że do wytworzenia energii elektrycznej nie wykorzystywano drewna innego niż drewno energetyczne oraz zbóż pełnowartościowych, a także biomasy zanieczyszczonej;
- w dniu 7 lutego 2020 r., tj. po upływie 49 dni od daty wysłania wniosku pierwotnego³⁵, pomimo braku pisemnego wezwania przez Prezesa URE do złożenia stosownych wyjaśnień, złożona została korekta, w której uwzględniono uwagi operatora w zakresie ilości wyprodukowanej energii elektrycznej;
- wykazane w dwóch wnioskach łączne ilości energii elektrycznej wytworzonej w okresie od 1 do 31 stycznia 2019 r. (278 523,050 MWh) i od 1 do 31 lipca 2020 r. (220 857,350 MWh), różniły się od wartości zawartych w dołączonych do tych wniosków załącznikach nr 4 (kolejno 287 523,050 MWh i 200 248,300 MWh);
- stany liczników wytworzonej w poszczególnych okresach energii elektrycznej, które wykazano we wszystkich dołączonych do wniosków załącznikach nr 4 (miesięczne protokoły odczytu stanów liczników wytworzonej energii elektrycznej brutto w elektrowni Dolna Odra) zawierały dane, które były niezgodne z wartościami ewidencjonowanymi w elektronicznym systemie.

(akta kontroli str. 819-822, 823-825, 990-1093)

Wyjaśniając przyczynę złożenia korekty w dniu 7 lutego 2020 r., tj. po upływie 49 dni od daty wysłania wniosku pierwotnego Prezes PGE GiEK S.A. wskazał: „(...) w pierwotnym wniosku operator nie potwierdził całości wyprodukowanej energii elektrycznej brutto. W toku wyjaśnień i uzgodnień Oddziału z Operatorem uwzględniona została jednak przez Operatora cała wykazana produkcja energii

³³ Ewidencja parametrów ilościowych i jakościowych biomasy zużytej do wytworzenia energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych.

³⁴ Karta danych pomiarowych do wyznaczenia ilości energii elektrycznej zaliczanej do wytworzonej z odnawialnych źródeł energii.

³⁵ Wyliczono na podstawie informacji zawartych w piśmie przewodnim skierowanym do operatora z dnia 7 lutego 2020 r. (pierwotny wniosek wysłano dnia 20 grudnia 2019 r.).

elektrycznej, stąd konieczność sporządzenia korekty pozwalającej na umieszczenie skorygowanej uwagi Operatora.”

Odnośnie do wykazania w dwóch wnioskach sprzecznych danych dotyczących ilości wytworzonej energii elektrycznej Prezes wyjaśnił, że w przypadku wniosku za okres od 1 do 31 stycznia 2019 r. wynikało to „(...) z oczywistej pomyłki pisarskiej (...)”. W przypadku wniosku za lipiec 2020 r., dane, które zostały wykazane w załącznikach nr 3 i nr 4 zostały pomniejszone o wartości pomiarów wykonanych w dniach 27-28 lipca 2020 r., kiedy miała miejsce awaria wagi węglowej. Prezes poinformował, że „Zużycie węgla w tych dniach zostało wyliczone metodą pośrednią (według TKE). W związku z tym faktem dane z tych dni nie zostały uwzględnione w załącznikach do OZE. Spółka nie wnioskowała, zatem do URE o Prawa majątkowe za okres awarii wagi (...)”. Zaznaczył przy tym, że „Wykazana wielkość energii elektrycznej brutto we wniosku została przyjęta przez Operatora, co potwierdza wydanie przez URE Świadectwa Pochodzenia nr 216014 dla wskazanej w przedmiotowym wniosku ilości energii elektrycznej 1 582,144 MWh zaliczonej do wytworzonej w OZE.”

W sprawie różnic, które wystąpiły pomiędzy stanami liczników wytworzonej w poszczególnych okresach energii elektrycznej, które wykazano we wszystkich dołączonych do wniosków załącznikach nr 4, a wartościami zaewidencjonowanymi w użytkowanym w elektrowni systemie elektronicznym, Prezes wyjaśnił, że „(...) Różnica w stanach liczników z systemu „Converge” i podawanych we wnioskach OZE, wynikała z zastosowania jednego układu pomiarowego z dwoma sposobami odczytu, tj. odczytu ilości energii elektrycznej w postaci elektronicznej (odczyt z systemu „Converge”) oraz odczytu ilości impulsów w stosunku do wyprodukowanej ilości energii elektrycznej (odczyt przez PSE). Całkowita ilość energii, która widniała na wniosku, była ilością potwierdzoną przez PSE na podstawie wskazań naszych liczników.” Prezes poinformował ponadto, że „(...) przyczyną różnic jest również fakt, iż po przekroczeniu wartości 999 999 999 licznik zaczyna liczyć impulsy od nowa. (...). Pojawia się tam też znacznik „O”, który wg systemu oznacza tzw. przepełnienie wartości.”

(akta kontroli str. 804-818)

Z-ca Dyrektora Departamentu Źródeł Odnawialnych URE poinformował³⁶ ponadto, że z uwagi na to, że całkowita ilość wytworzonej energii elektrycznej wskazanej przez wytwórcę w poszczególnych wnioskach została potwierdzona ostatecznie przez operatora sieci elektroenergetycznej, Prezes URE nie formułował w związku z tym żadnych dodatkowych wytycznych, a świadectwa przyznano zgodnie z treścią wniosków.

(akta kontroli str. 1094-1099)

W okresie objętym kontrolą instytucje zewnętrzne nie wykonywały w Spółce kontroli działalności związanej z pozyskaniem świadectw pochodzenia dla energii elektrycznej wytworzonej z biomasy. Prezes URE również nie prowadził kontroli w zakresie związanym z ubieganiem się o wydanie świadectw pochodzenia.

Z kolei Departament Audytu Spółki przeprowadził w 2018 r. audyt w zakresie zakupów, dostaw, odbiorów i rozliczeń paliw oraz surowców produkcyjnych wykorzystywanych do produkcji energii elektrycznej w Grupie Kapitałowej PGE S.A.³⁷, którym objęto również produkcję energii wytworzonej z biomasy. Przeprowadzony audyt nie wykazał nieprawidłowości, a stwierdzone uchybienia

³⁶ Wyjaśnienia uzyskane w trybie określonym w art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK.

³⁷ Zwana dalej „GK PGE”

dotyczyły: problemów z realizacją wolumenu umów na dostawy biomasy, odmowy przyjęcia biomasy z powodu niedotrzymania parametrów jakościowych i warunków dostaw, koncentracji dostaw w kilku podmiotach oraz niekompletnej dokumentacji i braku kontroli masy pojazdów.

Sformułowane rekomendacje dotyczyły m.in.: 1) prowadzenia dokładnej weryfikacji dokumentów WZ w trakcie dostaw biomasy do Elektrowni Opole i nieprzyjmowania dostaw w przypadku niepoprawnie wystawionego dokumentu WZ; 2) dokonania aktualizacji Karty Wydziału Ruchu Gospodarek Pozablokowych Oddziału Elektrowni Opole; 3) wykonywania kontroli dopuszczalnej masy całkowitej pojazdów dostarczających biomasę do Elektrowni Opole; 4) dokonania przeglądu regulacji wewnętrznych, w zakresie ich aktualizacji do procedur obowiązujących w GK PGE, a także ich dostosowania pod kątem rekomendacji w sprawie wdrożenia zoptymalizowanego procesu dostaw i odbioru biomasy oraz pod kątem prowadzenia bieżącej kontroli dopuszczalnej masy całkowitej pojazdów, którymi została dostarczona biomasa; 5) przeprowadzenia dokładnej weryfikacji dokumentów dostawy WZ i przyjmowania dostaw biomasy w oparciu o kompletnie wypełnione dowody WZ; 6) zamieszczania w dedykowanych systemach informatycznych wszystkich dokumentów wymaganych przepisami wewnętrznymi w zakresie dostaw biomasy, które nie zostały przyjęte do Oddziału; 7) zaktualizowania zapisów instrukcji dotyczących rozładunków kontrolnych, z uwzględnieniem ograniczenia wynikającego z zagrożeń występujących przy rozładunku peletu ze słomy poza stacją rozładowczą.

Sformułowane rekomendacje nr 2, 4 i 7 zostały zrealizowane, rekomendacje 5 i 6 są realizowane na bieżąco, z kolei rekomendacje 1 i 3 nie mogły zostać zrealizowane, ponieważ dotyczyły Elektrowni Opole, w której w 2019 r. zaprzestano spalania biomasy.

(akta kontroli str. 329, 664-741)

Ponadto, w okresie od czerwca do października 2020 r. Departament Audytu GK PGE przeprowadził audyt zarządzania koncesjami, w trakcie którego stwierdzono niekonsekwentne wnioskowanie o zmianę koncesji w zakresie zaprzestania spalania biomasy w elektrowniach w Turowie i Rybniku i sformułowano rekomendację w zakresie zweryfikowania i konieczności ujednoczenia zapisów koncesji na wytwarzanie energii elektrycznej w PGE GiEK, ze szczególnym uwzględnieniem kwestii zaprzestania spalania biomasy w elektrowni w Rybniku.

Realizując ww. rekomendację, Spółka przekazała Prezesowi URE wniosek³⁸, mający na celu dostosowanie zapisów koncesyjnych i usunięcie z koncesji zapisów o pozyskiwaniu świadectw pochodzenia energii ze źródeł odnawialnych w Elektrowni Rybnik, jednak do dnia zakończenia niniejszej kontroli NIK, Spółka nie otrzymała odpowiedzi z URE.

(akta kontroli str. 742-756)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

³⁸ Wniosek nr OW/OWW.070-2135/402/2021.MR/3066A z 26 sierpnia 2021 r.

IV. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag ani wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Katowice, 25 listopada 2021 r.

Kontroler
Michał Kapek
Główny specjalista k.p.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach